

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה בעניין פטור מאישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל

הסכם בין אתרים ירוקים בע"מ לבין ימית א. בטחון 1998 בע"מ

לפני בקשה לפטור מאישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל שבין שני גורמים הפועלים במתן שירותי פינוי של רכב חונה. בסופו של דיון ראיתי לתת להסדר זה פטור בתנאים, כמפורט בגוף ההחלטה.

הצדדים להסכם הם אתרים ירוקים בע"מ (ח.פ. 51-201934-0) (להלן: "אתרים ירוקים") וימית א. בטחון 1998 בע"מ (ח.פ. 51-261867-9) (להלן: "ימית"). שני הצדדים מנהלים, כל אחד בנפרד, עסק של מתן שירותי פינוי של כלי רכב כאמור (שאינם גרוטאות). עיקר הביקוש לשירות זה הוא מצד רשויות מקומיות, המבקשות לטפל כך בבעיות של חניית רכב במקום אסור.

ביכולתם של הצדדים להסכם לפנות כלי רכב באמצעות גררים ומלגזות. גררים ניגשים אל רכב חונה מחזיתו הצרה, ודורשים לעתים את פריצת הדלת, כדי לאפשר את רתימתו לשם העברתו למגרש האחסנה. מלגזות ניגשות אל הרכב מצדו הארוך ומעלות אותו באמצעים הידראוליים אל פני המלגזה, לצורך העברתו למגרש.

ייחודה של אתרים ירוקים, שברשותה מלגזה דו-כיוונית, המאפשרת גם פינוי רכב החונה בדרך חד-סטרית, משמאל לכביש. לאתרים ירוקים זכויות על פטנט רשום בעניין זה, ולפי הנמסר לנו, אין עוד חברה המסוגלת כיום להעניק שירות זה.

כיום מעניקה אתרים ירוקים שירותים לרשויות המקומיות הבאות: תל אביב-יפו, חיפה, נתניה ובני-ברק (ניסיוני). ימית נותנת שירותים לעיריית ירושלים בלבד¹. בירושלים מסתיימת תקופת המכרז עוד מעט למעלה משנתיים, בחודש פברואר 2002. בתל-אביב הסתיימה התקופה ביום 1.10.99, ולעירייה אופציה שנתית מתחדשת, על פי שיקול דעתה, לשנתיים נוספות. גם בחיפה הופעלה אופציה שנתית מתחדשת, המסתיימת ב-1 ביולי כל שנה, עד שנת 2001. בנתניה בידי העירייה שלוש שנות אופציה שנתית מתחדשת, על פי שיקול דעתה.

לאתרים ירוקים שנים עשר כלים בבעלותה ועוד שניים בשימושה, מהם פועלות בתל אביב-יפו חמש מלגזות חד-כיווניות ושלוש מלגזות דו-כיווניות. לימית חמש מלגזות חד-כיווניות, ואין ברשותה כל מלגזה דו-כיוונית.

---

¹ הצדדים לבקשה מסרו כי ימית היא שנותנת את שירותי הפינוי בעיר ירושלים. עיריית ירושלים מסרה כי שירותי פינוי ניתנים לה על ידי חברת קולבי גלגל ירושלים (1995) מיסודה של ימית, וכי שתי החברות בשליטת משפחת אפוטה. לאור הודעת הצדדים והנתונים שנמסרו מעיריית ירושלים ראיתי את חברת ימית כמי המעניקה את שירותי הפינוי בירושלים.

ביום 25.1.99 נחתם הסכם בין אתרים ירוקים וימית, המבקש לאחד את פעילות פינוי הרכב הנעשית על ידי שתי החברות, אם כי שני הצדדים להסכם יוסיפו לפעול גם בעצמם בתחום זה, והכול באופן הבא :

- הצדדים ייגשו במשותף, מעתה ולתקופת ההסכם, למכרזים המתפרסמים על ידי רשויות מקומיות וגורמים דומים המעוניינים בקבלת שירותי פינוי רכב החונה במקום אסור.
- הצדדים ינהלו מאגר כלים משותף, אשר יעניק את השירותים הללו.
- לשם ביצוע האמור לעיל, יקימו שני הצדדים חברה בע"מ, אשר במסגרתה תיעשה הפעילות. לשני הצדדים יהיו בה, כל אחד, 50% מהון המניות ומיתר הזכויות.
- במקרה בו אחד הצדדים איננו מעוניין להשתתף בהגשת הצעה לאחד המכרזים ומסר על כך הודעה בכתב לזולתו, תהא לצד השני האפשרות להציע לבדו הצעה במכרז זה.
- הצדדים מתחייבים, לתקופת ההסכם, שלא למכור, להשכיר או להעביר לכל צד שלישי בכל שטח המדינה מי מהכלים שברשותם. ביחס למלגות דו-כיווניות חל האיסור על ירושלים בלבד, שם פועלת ימית כיום.
- ההסכם לא יחול על אזורים בהם מי מהצדדים מעניק שירותי פינוי לרשות המקומית מתוקף מכרז בו זכה. על אזור כזה יחול ההסכם עם תום תקופת המכרז הנוכחית.
- תקופת ההסכם 10 שנים, ואצין כבר עתה כי משך תקופה כזה מעורר קושי, שעוד אשוב אליו.
- ימית לא תפנה לעובדי אתרים ירוקים בהצעת עבודה אצלה ואתרים ירוקים לא תפנה לעובדי ימית בהצעה כאמור. איסור זה לא יחול ביחס לעבודה בחברה המשותפת שעתידה לקום. "עובדים" מוגדרים גם ככאלה אשר לא חלפו שנתיים מיום שעזבו את עבודתם. גם עניין זה מעורר קושי, ואחזור ואתייחס אליו בסיום ההחלטה.

משקיבלתי את ההסכם פניתי באמצעות רשמת הרשות למשרד התחבורה לצורך קבלת תגובתו בהתאם לסעיף 14(ד) לחוק. לא נתקבלה כל תגובה עד היום, ומאז שליחת ההודעה עבר פרק זמן ארוך מהנדרש בחוק. אין איפוא בפני התנגדות להסכם מצד המשרד הממשלתי הנוגע בדבר.

עוד פניתי למספר רשויות מקומיות בולטות לקבלת נתונים מפיחן אודות השוק ואודות משמעות ההסכם, בהיותן גורמי הביקוש בשוק, המכירות אותו מקרוב. מבין הנתונים שהתקבלו יצוינו אלה :

- עיריות אשדוד, רחובות, בת-ים וחולון מסרו שאינן משתמשות בשירותי פינוי כלל. עירית ראשון לציון משתמשת כיום בשירותי גרירה בלבד, בגלל מגבלה חוקית. עירית תל-אביב הודיעה כי היא מפעילה שירותי פינוי חד-כיווני ודו-כיווני, וכשיטה משלימה גם שירותי גרירה. עירית חיפה הודיעה כי איננה עושה שימוש בגרירה אלא בפינוי במלגה חד-כיוונית ודו-כיוונית ועירית ירושלים הודיעה כי איננה עושה שימוש במלגה דו-כיוונית.

- עירית ראשון לציון הודיעה כי בכוונתה לעבור לשירותי פינוי, וזאת במלגזה חד-כיוונית בלבד, הואיל וחברה אחת בלבד (היא אתרים ירוקים) מחזיקה במלגזה דו-כיוונית, עובדה המסכלת כל תחרות במכרז שיצטמצם למלגזות כאלה. עירית חולון הודיעה שבכוונתה להפעיל בעתיד הקרוב שירותי פינוי, באמצעות מלגזה דו-כיוונית, ויועציה בוחנים עניין זה.
- ביחס להסכם שבין הצדדים הצביעה עירית ראשון לציון על השפעה לחיוב שטמונה בו, הנובעת מהאפשרות לשיפור בזמינות מאגר הכלים. עירית תל אביב-יפו וחולון הצביעו, בצידה של השפעה זו לחיוב, גם על השפעה לשלילה, העלולה לנבוע כתוצאה מהפחתת מספרן של החברות הניגשות למכרזים. גם עירית ירושלים הביעה את חששה מההסכם. הערכות קונקלוסיביות יותר לא ניתנו.

לאחר שנועצתי במחלקה הכלכלית של רשות ההגבלים העסקיים, הגעתי לניתוח הבא ביחס לשוק בו עסקינן:

שוק המוצר שעל הפרק הוא מתן שירותי פינוי של רכב חונה במקום אסור, שאיננו גרוטאות. גורמי הביקוש בו הם בעיקר רשויות מקומיות המוציאות מכרזים לצורך כך מעת לעת, אך לא מן הנמנע כי מוסדות שונים (דוגמת רשות שדות התעופה, רשות הנמלים ואחרים) יזקקו לשירותים מעין אלה.

המוצר בו עסקינן - מתן שירותים של פינוי רכב חונה, יכול להיעשות באמצעות שונים. בעבר עלתה קרנם של "סנדלי דנור", אך בעיות שונות הביאו להעלמם מן העולם. כך הולכת כיום ונעלמת שיטת הפינוי באמצעות גרר. גרירה איננה "עבודה נקייה". לעתים נדרשת פריצה של הרכב. במקרים אחרים ישנו חשש לפגיעות פח ואחרות. כל אלה הניעו רשויות מקומיות המבקשות שירותים כאלה להתמקד בפינוי באמצעות מלגזה - היא השיטה הנוהגת כיום - ולייחד את השימוש בשירותי גרירה רק למקרים בהם מלגזה לא תתאים או שמכשולים משפטיים מונעים שימוש בדרך זו.

ניתוח העובדות מלמד כי מלגזות חד-כיווניות ודו-כיווניות מהוות, מבחינה כלכלית, מרכיבים שונים באותו שוק, נוכח התחליפיות המאפיינת את הביקוש להן. שירותי פינוי רכב חונה מחייבים החזקת מלגזות, אך לאו דווקא כאלה שהן דו-כיווניות.

ניתוח מבנה השוק מלמד כי חסמי הכניסה אליו אינם גבוהים. אכן מוטל לעתים על נותן השירות להעמיד בידי הרשות המקומית מגרש אחסנה בתחומי העיר במקום בעל נגישות גבוהה לקוי תחבורה ציבורית. עניין זה איננו דורש התמחות מיוחדת, אלא בעיקר השקעות כספיות. הרשות המקומית עצמה עשויה אף היא לסייע בכך, שכן בידיה האפשרות לאתר מגרשים מתאימים. אם כן, אין בעניין זה כדי להגביה מהותית את חסמי הכניסה להגשת הצעה אפקטיבית במכרזי הרשויות המקומיות.

בתוך כך, אנו עדים, כאמור, לתהליכים שונים של הרחבת הביקוש, כאשר ערים מסדר גודל בינוני שוקלות מעבר לשירותי פינני. השוק דינאמי כיום. עם זאת, אין זה ברור עדיין לאן יפנו גורמי הביקוש בשוק. מאידך גיסא, אין להתעלם מכך כי בפני הסכם לעבודה משותפת בין שני הגורמים הנותנים כיום שירותי פינני לשלוש הערים הגדולות בארץ - חלק משמעותי ביותר מהשוק כיום.

כל אלה הביאוני למסקנה, לאחר התייעצות עם המחלקה הכלכלית של רשות ההגבלים העסקיים, כי בהתחשב בגורמים הפועלים בענף ובהיקפם, בחסמי הכניסה ובמתחרים הפוטנציאליים, לא ניתן להשתכנע בפגיעה משמעותית בתחרות בעסקים שתהא עלולה לנבוע מההסכם אם אתן עתה פטור שיעמוד בתוקפו לתקופה מצומצמת, אשר בסיומה ולאור מצב השוק אותה עת והניסיון שיצטבר עד אז, יבחן עניינו של ההסכם בשנית על ידי הממונה. אני מעמיד איפוא את תקופת הפטור על שלוש שנים מיום המצאת החלטה זו לצדדים.

ראיתי להציב תנאי נוסף פרטני, הקשור בתניה המופיעה בהסכם (בסעיף 9(ב) בו) ולפיה ימית לא תפנה לעובדי אתרים ירוקים בהצעת עבודה אצלה ואף אתרים ירוקים לא תפנה לעובדי ימית בהצעה כאמור; איסור זה לא יחול, לפי נוסחו, ביחס לעבודה בחברה המשותפת, שעתידיה לקום, ו"עובדים" יוגדרו לצורך סעיף זה גם ככאלה אשר לא חלפו שנתיים מיום שעזבו את עבודתם. מגבלה זו איננה סבירה בעיני ולא אוכל להותירה על כנה. אני מעמיד את התקופה האמורה על שלושה חודשים, חלף שנתיים ימים.

סיכומי של דבר, ניתן בזאת פטור להסכם שבין הצדדים בכפוף לתיקון התקופה המופיעה בסעיף 9(ב) לשלושה חודשים בלבד, ותיקון תקופת ההסכם המופיעה בסעיף 15 להסכם, באופן שתוכפף לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים, אשר ניתן כאן לשלוש שנים בלבד.

העתק מהחלטתי זו יועבר למחלקת האכיפה ברשות ההגבלים העסקיים, למעקב אחר תקופת הפטור.

החלטתי זו נתונה לערר בפני כבוד אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי ארגון צרכנים, איגוד עסקי או כל הרואה עצמו נפגע מההסדר הכובל אליו ניתן הפטור, בתוך 45 ימים מהיום שבו הומצאה ההחלטה לצדדים להסדר הכובל.

ד"ר דוד תדמור

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ב בחשוון תש"ס

1 בדצמבר 1999